

Олешко О.П.

к. арх., доцент,

Кафедра дизайну та основ архітектури, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

Петровська Ю.Р.

к. арх., старший викладач,

Кафедра дизайну та основ архітектури, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СТИЛЮ В ГАЛИЧИНІ ІВАНОМ ЛЕВИНСЬКИМ КІН. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.

У кінці ХІХ – на початку ХХ століття мистецький стиль, відомий під назвою модерн, проникає в Галичину із Західної Європи. Протягом десятиліття він окупує всі сфери культурної діяльності, а саме літературу, музику, живопис, скульптуру, декоративно-прикладне мистецтво, архітектуру. Цей процес відбувався у складних політичних умовах, адже після Першої Світової війни, з утворенням Другої Речі Посполитої, в умовах прогресування модернізму, який став програмним стилем молодого польської держави, українці намагалися зберегти свою національну ідентичність [1].

Іван Левинський один із видатних представників культурного і наукового життя в Галичині, патріот рідного краю, оскільки на межі ХІХ-ХХ ст., у період бурхливого пробудження національної самосвідомості, він згуртував групу своїх учнів і послідовників, щоб вперше в Галичині втілити ідеї відродження українського духу в яскравих, цілісних мистецьких творах. В них майстерно були інтерпретовані мотиви народної творчості Українських Карпат, що дозволило говорити про глобальне явище «гуцульської сецесії» [2].

Проектно-архітектурну діяльність І. Левинський розпочав після одержання диплому у Львівській політехнічній школі. Все розпочалось з невеликого архітектурно-проектного бюро, від найпростіших робіт – розробок інтер'єрів та екстер'єрів, креслень вікон, дверей, спільно з іншими будівельними фірмами, аж до створення своєрідного напрямку в європейській архітектурі – українського архітектурного стилю.

Підприємства І. Левинського стали одними із виявів його любові до української народної творчості, адже для своїх керамічних виробів він використав багату скарбницю української орнаментики і показав світові велику артистичну вартість українського народного мистецтва.

У керамічних виробках фабрики І. Левинського народна стилістика перепліталася з елементами традиційного декору професійних виробів XV–XVIII ст. [3].

Уже в 90-х роках XIX століття в Галичині в архітектурній оздобі будинків використовувались плитки з орнаментальними народними мотивами, а на початку XX століття їх застосування набуває масового характеру. Протягом 1894-1916 років постають імпозантні споруди цього напрямку, основні з яких – павільйон українських товариств, будинок страхового товариства “Дністер”, будинок на вул. ген. Чупринки 11а у Львові, Народні доми в Кам’янці-Бузькій та Кіцмані та інші. Всі ці об’єкти були безпосередньо пов’язані з архітектурно-будівельним бюро Івана Левинського. Обов’язкові ознаки споруд полягали у гармонічному поєднанні форм народного зодчества, переведених в камінь чи бетон, декоруванні фасадів керамічною яскравою плиткою зі стилізованими народними орнаментами, використанні різьблених дерев’яних компонентів та специфічно виготовленого металу [4]. Фасади кращих будинків цього періоду у Львові становлять приклад композиційного об’єднання будівельної конструкції та орнаменту, а скульптурні, керамічні, металеві оздоби, пропорційно і ритмічно відповідають архітектурі.

Література:

1. Наші дні. – Львів, 1943. – ч.3. – С.2
2. Бірюльов Ю. Архітектор Іван Левинський – творець українського національного стилю/ Навчально-просвітницька програм «Відкриваємо світ мистецтва». - Центр міської історії Центрально-Східної Європи. – Режим доступу: <http://www.lvivcenter.org/uk/teaching/artkliuch2010/>
3. Бірюльов Ю. Захаревичі: Творці столичного Львова / Ю. Бірюльов. – Львів: Центр Європи, 2010. – 336 с. – 181 с.
4. Нога О. Іван Левинський: архітектор, підприємець, меценат / О. Нога. – Львів: Центр Європи, 2009. – С. 52-53.

Oleshko O.

PhD, associate professor,
Department of Design and Architecture Fundamentals,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

Petrovska Yu.

PhD, senior lecturer,
Department of Design and Architecture Fundamentals,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

THE FORMATION OF THE UKRAINIAN STYLE IN GALICIA BY IVAN LEVYNSKYI AT THE END OF XIX – BEGINNING OF XX CENTURIES

In the late nineteenth and early twentieth centuries, an art style known as the Art Nouveau penetrated into Galicia from Western Europe. For decades, it has been occupying all areas of cultural activity, namely literature, music, painting, sculpture, decorative-applied arts and crafts, and also architecture. This process took place in difficult political conditions, since after the First World War, with the formation of the «Second Polish Republic», in the conditions of modernism progressing, which became the programmatic style of the young Polish state, the Ukrainians tried to preserve their own national identity[1].

Ivan Levynskyi is one of the prominent representatives of the cultural and scientific life in Galicia, a patriot of his native land, because at the turn of the XIX–XX centuries, during the period of rapid awakening of national consciousness, he united the bunch of his students and followers in order to embody the idea of Ukrainian spirit for the first time in Galicia in bright, holistic works of art. They skillfully interpreted the motives of Ukrainian Carpathian folk art, which allowed us to speak about the global phenomenon of «Hutsul secession»[2].

Design and architectural activity I. Levynskyi started after graduation from Lviv Polytechnic School. It all started with a small architectural and design bureau, from the simplest work — interior and exterior design, drawings of windows, doors, together with other construction firms, to the creation of a peculiar direction in European architecture — Ukrainian architectural style.

I. Levynskyi's enterprises became one of the expressions of his love for Ukrainian folk art, because for his ceramic products he used a rich treasure trove of Ukrainian ornamentation and showed the world the great artistic

value of Ukrainian folk art. In the ceramics of the factory of I. Levynskyi, folk stylistics intertwined with the elements of the traditional decoration of professional products of the XV–XVIII centuries[3].

As early as in the 1890s, tiles with ornamental folk motifs were used in the architectural decoration of buildings in Galicia, and in the early twentieth century, their use became widespread. During the period from 1894 until 1916 there were impressive buildings of this direction, the main ones being the pavilion of Ukrainian societies, the house of the «Dnister» insurance company, the house number «11 a» on General-Chuprynka-Street in Lviv, the People's Houses in Kamianka-Buzka and Kitsman and others. All these objects were directly related to the architectural and construction bureau of Ivan Levynskyi. Obligatory features of the buildings were the harmonious combination of forms of folk architecture, translated into stone or concrete, decorating the facades with ceramic bright tiles with stylized folk ornaments, the use of carved wood components and specially made metal [4]. The facades of the best houses of this period in Lviv are an example of a compositional combination of building construction and ornament, and the sculptural, ceramic, metal decor, proportionally and rhythmically correspond to the architecture.

References:

1. Nashi dni. — Lviv, 1943. — Part 3. — C.2
2. Biryulov Yu. Architect Ivan Levinsky — creator of Ukrainian national style / Educational-educational programs «Let's open the world of art». — Center for Urban History of East Central Europe. — Access mode: <http://www.lvivcenter.org/uk/teaching/artkliuch2010/>
3. Biryulov Yu. Zakharevichy: Creators of the Capital of Lviv / Yu. Biryulov. — Lviv: Center of Europe, 2010. — 336 p. — 181 p.
4. Noha O. Ivan Levynskyi: architect, entrepreneur, philanthropist / O. Noha. — Lviv: Center of Europe, 2009. — P. 52–53.